

STANDARD CERTYFIKACJI KLUBÓW INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

TRYB I SPOSÓB PRYZNAWANIA CERTYFIKATU KIS

Warszawa 2014

STANDARD CERTYFIKACJI KLUBÓW
INTEGRACJI SPOŁECZNEJ
**TRYB I SPOSÓB PRYZNAWANIA
CERTYFIKATU KIS**

Warszawa 2014

Publikacja powstała w ramach projektu systemowego realizowanego przez Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich pn. „Kompleksowe formy reintegracji społeczno-zawodowej w środowisku lokalnym”, zainicjowanego przez Departament Pomocy i Integracji Społecznej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

Opracował Zespół Autorów z Instytutu Rozwoju Służb Społecznych w Warszawie, w składzie:

dr Marta Komorska

Anna Kuczyńska

Anna Mazur

Katarzyna Sokołowska

Andrzej Trzeciecki

Paweł Wiśniewski

Recenzja: Wojciech Zarzycki

© Copyright by Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej; Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich, Warszawa 2014

ISBN 978-83-7951-338-3

Publikacja bezpłatna

Nakład 3500 egz.

Projekt okładki: Anna Skrok

Korekta i skład: Joanna Iwanowska, Bożena Mazur

Druk i oprawa: Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji – PIB, Radom

Fotografia na okładce: © Michael Brown – fotolia.com

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

SPIS TREŚCI

Podziękowanie	4
Wprowadzenie	6
Słowniczek	7
Rozdział I: Animacja klubu integracji społecznej	9
1. Kluby Integracji Społecznej w ujęciu statystycznym	9
2. Warianty animacji oraz utworzenia klubu integracji społecznej	12
Rozdział II: System Certyfikacji Klubu Integracji Społecznej	17
1. Przesłanki i główne założenia certyfikacji	17
2. Instytucje w modelu SC KIS – ich role i zadania	21
3. Poziomy procedur certyfikacji KIS	25
Rozdział III: Standard organizacyjno-usługowy KIS (certyfikacyjny)	29
1. Pojęcie standardu organizacyjno-usługowego KIS	29
2. Standard certyfikacyjny w sferze organizacyjnej	30
3. Standard certyfikacyjny w sferze usługowej	33
Rozdział IV: Zarys aplikacji internetowej certyfikacji KIS	41
1. Cel i założenia aplikacji internetowej	41
2. Użytkownicy aplikacji internetowej	43
3. Przepływ informacyjny w aplikacji internetowej	44
4. Użyteczność formularza aplikacji	45
Podsumowanie	46
Aneks – Wzory formularzy	47

PODZIĘKOWANIE

Realizacja projektu systemowego „Kompleksowe formy reintegracji społecznej i zawodowej w środowisku lokalnym” obejmowała trzy komponenty, które charakteryzowały się wspólnym punktem – promowaniem zatrudnienia socjalnego w środowiskach instytucji i podmiotów działających w sektorze administracyjnym, sektorze obywatelskim, a także w gronie mieszkańców gmin. Tymi trzema komponentami były: Model Lokalnej Współpracy, Regionalne Platformy Współpracy oraz System Certyfikacji Klubów Integracji Społecznej.

Z punktu widzenia rozwoju problematyki zatrudnienia socjalnego ważnym był pilotaż systemu certyfikacji, bowiem pozwalał nie tylko na animację nowych klubów, ale także na organizowanie ich w sposób umożliwiający nadanie certyfikatu, a więc stworzenie podstaw do profesjonalnych i efektywnych działań w ramach ustawy o zatrudnieniu socjalnym. Pilotaż systemu certyfikacji był najtrudniejszym z komponentów, bowiem poza zainteresowanymi klubami integracji społecznej miały wystąpić w nim także instytucje przewidziane w procesie nadawania certyfikatu, tj. wydziały polityki społecznej urzędów wojewódzkich oraz regionalne ośrodki polityki społecznej. Bardzo krótki czas testowania oraz niezależne okoliczności uniemożliwiły udział w pilotażu jednostkom audytu certyfikacyjnego przewidzianym w procesie certyfikacji, czyli regionalnym ośrodkiem polityki społecznej. W ich miejsce zadanie audytu zostało zlecone niezależnemu podmiotowi występującemu w roli audytora, który w swoje prace zaangażował przedstawicieli ROPS.

Przeprowadzone testy proponowanego systemu certyfikacji potwierdziły kilka wcześniejszych tez co do sensu wprowadzania systemu. Po pierwsze sama idea certyfikacji nie została odrzucona przez podmioty zatrudnienia socjalnego, a wręcz przeciwnie została zaaprobowana jako potwierdzenie właściwego przygotowania się klubów integracji społecznej do wykonywania swoich zadań. Po drugie nie odnotowano sprzeciwu ze strony wskazanych jednostek certyfikujących (nadających certyfikat), które również pozytywnie przyjęły pomysł certyfikatów.

Otwartą sprawą pozostała opinia regionalnych ośrodków polityki społecznej co do ich roli w procesie certyfikacji.

Ważnym efektem projektu jest utworzenie propozycji aplikacji internetowej systemu certyfikacji, co w przyszłości powinno ułatwić wdrożenie całego systemu w praktykę klubów integracji społecznej.

Wdrożenie systemu certyfikacji klubów integracji społecznej w połączeniu z propozycją akredytacji centrów integracji społecznej wymaga stworzenia podstaw legislacyjnych w ustawie o zatrudnieniu socjalnym. Wypracowane efekty

projektu mogą być dobrym uzasadnieniem zmian w ustawie i tak też powinny być wykorzystane.

Słowa podziękowania należą się wszystkim uczestnikom zadania „System Certyfikacji Klubów Integracji Społecznej”. Zarówno tym, którzy poprzez animację doprowadzili w kilkunastu gminach do powstania nowych klubów, jak i tym, którzy przygotowali te kluby do testu certyfikacyjnego.

Słowa podziękowania należą się pracownikom urzędów wojewódzkich, którzy pochyłili się nad ocenami wniosków kierowanych do nadania certyfikatu próbnego (certyfikat na czas pilotażu), weryfikowali pracę jednostki audytu i wydali ostateczne certyfikaty.

Wszystkie strony, jakie wystąpiły podczas realizacji trzeciego komponentu projektu, dostarczyły wiele cennych uwag i spostrzeżeń oraz propozycji uzupełniających model certyfikacji.

Autorzy niniejszego opracowania dziękują wszystkim, którzy rozwój usług reintegracji społecznej i zawodowej traktują jako priorytet w codziennej pracy, ale również którym zależy na wzmacnianiu idei solidaryzmu społecznego.

/-/ Zespół Autorski

WPROWADZENIE

Centra i kluby integracji społecznej stanowią przykład wdrożenia rozwiązań mieszczących się w koncepcji aktywnej polityki społecznej, opartej na zmianie podejścia do uzyskiwania przez niektóre grupy dysfunkcyjne wsparcia i pomocy państwa. Programy reintegracyjne, jak i system funkcjonowania klubów mają na celu wzmocnienie podmiotowości uczestników i umożliwienie im „przywracania kontroli nad własnym życiem”. Przygotowanie rozwiązań gwarantujących odpowiedni poziom działalności klubów oraz uzyskiwanie odpowiedniej jakości świadczonych przez nie usług reintegracyjnych może stanowić podstawę do efektywnej alokacji środków publicznych przeznaczanych na politykę społeczną.

Proponowany System Certyfikacji Klubów Integracji Społecznej jest odpowiedzią na pytanie środowiska podmiotów zatrudnienia socjalnego o sposób potwierdzania ich profesjonalnego przygotowania do wykonywania zadań zgodnych z ustawą o zatrudnieniu socjalnym.

Rola programów reintegracyjnych, lokalnych partnerstw oraz współpraca międzysektorowa są powszechnie uznane, wpisane w system wsparcia oraz pomocy osobom zagrożonym i wykluczonym społecznie.

System Certyfikacji Klubów Integracji Społecznej (dalej SC KIS) jest jednym z trzech komponentów projektu „Kompleksowe formy reintegracji społeczno-zawodowej w środowisku lokalnym”, którego cel główny sformułowano w następujący sposób: uzyskanie w gminach synergii działań instytucji odpowiedzialnych za realizację zadań reintegracji społeczno-zawodowej grup osób wykluczonych społecznie, wzmacniającej jakość i efektywność świadczonych usług poprzez wdrożenie w gminach modelu instytucjonalnej współpracy, budowanie w regionach platform współpracy oraz wdrożenie systemu certyfikacji.

Pilotaż SC KIS został przeprowadzony w dziesięciu klubach integracji społecznej działających na terenie kraju, przy przyjęciu jednolitych ram formalno-organizacyjnych określonych w standardzie certyfikacyjnym. Bardzo istotnym elementem pilotażowego wdrażania SC KIS było nawiązanie współpracy danego klubu ze wszystkimi instytucjami zaangażowanymi w proces certyfikacji na różnych szczeblach administracji.

Wdrożenie przetestowanych rozwiązań SC KIS (skorygowanych po pilotażu) może nastąpić wyłącznie pod warunkiem stworzenia podstaw legislacyjnych w ustawie o zatrudnieniu socjalnym.

SŁOWNICZEK SC KIS

CAS	Centralna Aplikacja Statystyczna – system elektroniczny archiwizowania danych statystycznych z obszarów pomocy społecznej oraz zatrudnienia socjalnego.
CIS	Centrum Integracji Społecznej – oznacza jedną z ustawowych form organizacyjnych podmiotu zatrudnienia socjalnego.
CRZL	Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich to jednostka organizacyjna realizująca, jako Instytucja Pośrednicząca drugiego stopnia, projekty systemowe m.in. w obszarze pomocy i integracji społecznej.
FW KIS	Formularz wniosku o nadanie Certyfikatu KIS.
GMINA MLW	Gmina, która korzysta z rozwiązań MLW.
INTERESARIUSZ MLW	To instytucja, podmiot lub osoba prywatna występująca w MLW, jako interesariusz problematyki partnerskiej współpracy, uwzględniającej tematykę zatrudnienia socjalnego.
KA KIS	Formularz karty audytu, tj. przeprowadzonych czynności audytu.
KIS	Klub Integracji Społecznej – jedna z form organizacyjnych podmiotu zatrudnienia socjalnego.
KPC KIS	Karta procesu certyfikacji prowadzona przez jednostkę certyfikującą.
MLW	Model Lokalnej Współpracy, oznacza proces tworzenia partnerstwa lokalnego, którego główną osią jest zatrudnienie socjalne.
PODMIOT ZATRUDNIENIA SOCJALNEGO	Jednostka organizacyjna świadcząca usługi reintegracji społecznej utworzonej zgodnie z ustawą z dn. 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (tekst jednolity: Dz. U. 2011 r. Nr 43 poz. 225 z późn. zm.). Podmiotem zatrudnienia socjalnego jest centrum integracji społecznej lub klub integracji społecznej.
REINTEGRACJA SPOŁECZNA	Działania mające na celu odbudowanie i podtrzymanie u osoby uczestniczącej w zajęciach w centrum integracji społecznej, klubie integracji społecznej lub zatrudnionej u pracodawcy, umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu.
REINTEGRACJA ZAWODOWA	Działania mające na celu odbudowanie i podtrzymanie u osoby uczestniczącej w zajęciach w centrum integracji społecznej i klubie integracji społecznej zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy.
SC KIS	System weryfikacji oraz potwierdzania stosowania i utrzymania standardu instytucjonalno-usługowego przez dany KIS, tj. standardu certyfikacyjnego.
ZATRUDNIENIE SOCJALNE	Pojęcie odnoszące się do usług reintegracji społecznej i zawodowej, wykonywanych zgodnie z przepisami ustawy z dn. 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (tekst jednolity: Dz. U. 2011 r. Nr 43 poz. 225 z późn. zm.).
ZSL	Zespół Synergii Lokalnej to podstawowe narzędzie wdrażania MLW, które oznacza grupę reprezentantów instytucji i podmiotów partnerskich utworzoną dla inicjowania działań MLW na obszarze administracyjnym gminy.

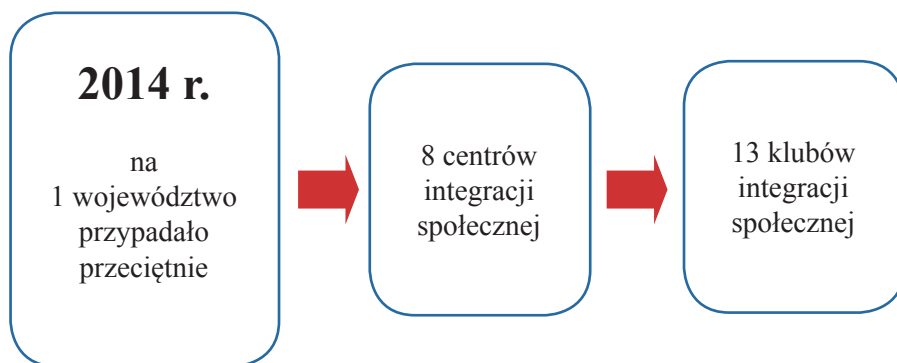
I. ANIMACJA KLUBU INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

1. Kluby Integracji Społecznej w ujęciu statystycznym

Dostępne źródła statystyczne (CAS i rejestry wojewodów) rejestrowały na koniec 2013 r. następujący stan ilościowy jednostek zatrudnienia socjalnego:

- 1) liczba CIS – 132 jednostki organizacyjne, w tym 124 prowadzące bieżącą działalność,
 - 2) liczba KIS – 220 jednostek organizacyjnych.
- (dominujące województwa: wielkopolskie, śląskie, pomorskie i zachodniopomorskie).

Analiza stopnia przestrzennego nasycenia kraju podmiotami zatrudnienia socjalnego wskazuje, że od kilku lat utrzymuje się tendencja przewagi niektórych regionów w procesie tworzenia oraz prowadzenia tych instytucji (dominujące województwa: wielkopolskie, śląskie, pomorskie i zachodniopomorskie).

Statystyka klubów integracji społecznej charakteryzuje się bardzo dużą różnorodnością danych, ponieważ nie wszystkie jednostki rejestrują się w systemie CAS lub u wojewodów. Wiele instytucji, które utworzyły kluby, szczególnie w ramach projektów współfinansowanych z EFS nie dopełniło dotychczas ustawowego obowiązku rejestracji u wojewody.

Statystyka danych o działalności klubów integracji społecznej w skali kraju zaprezentowana została w poniższej tabeli.

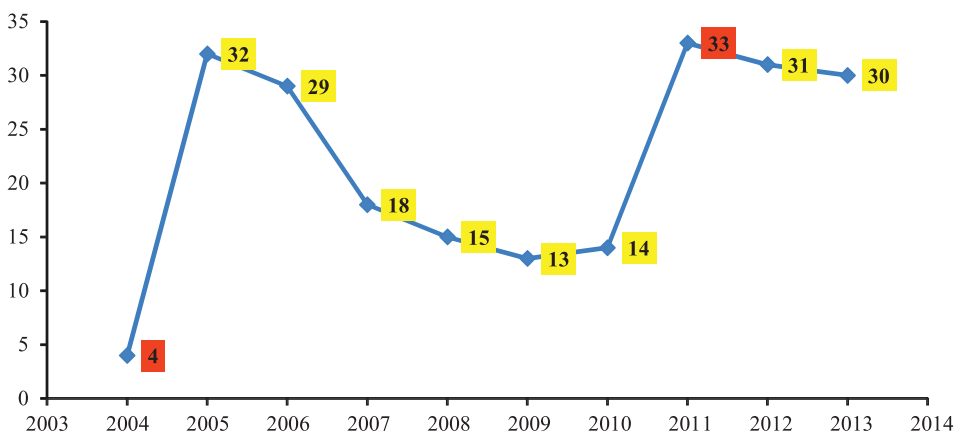
Tabela 1. Liczba KIS w statystyce krajowej

Lp.	Wyszczególnienie	2012 r.	2013 r.
1.	Liczba KIS w skali kraju (poz. 1 + poz. 2)	122	220
Z tego:			
1.	KIS w systemie CAS oraz zarejestrowane przez wojewodów	122	187
1.1.	w tym: Liczba sprawozdań KIS w systemie CAS	120	156
2.	KIS tylko w rejestrach wojewodów	Brak danych	33
3.	Stopień wiedzy statystycznej o KIS (poz. 1.1 do poz. 1)	x	70,9%

Źródło: dane CAS oraz rejestry wojewodów.

W latach 2004–2013 tendencja rozwojowa sieci KIS wykazała znaczne odchylenia w rocznych wzrostach liczby tych jednostek organizacyjnych. Najwyższy przyrost odnotowano w 2011 r. – 33 nowe jednostki, natomiast najmniejszy w 2004 r. – tylko 4 kluby.

Rysunek 1. Roczne przyrosty liczby KIS w okresie 2004–2013

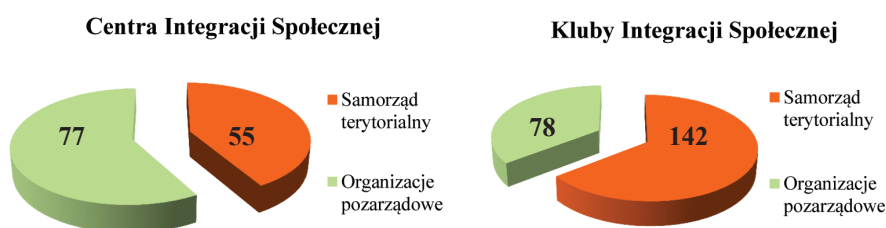

Źródło: dane CAS oraz rejestry wojewodów.

W porównaniu z liczbą osób zatrudnionych w CIS-ach, w KIS-ach zaangażowane są znacznie mniejsze zespoły pracownicze. Wynika to przede wszystkim z braku możliwości finansowych instytucji tworzących. Średnia liczba pracowników przypadająca na 1 klub to prawie 5 osób, w tym: 3 pracowników zajmujących się merytorycznymi zajęciami reintegracji społecznej i zawodowej. Kadra KIS jest bardzo często wspierana osobami pracującymi jako wolontariusze.

Tendencje założycielskie w obu typach jednostek zatrudnienia socjalnego są przeciwstawne. Samorząd terytorialny dominuje w tworzeniu KIS, natomiast organizacje pozarządowe w inicjowaniu CIS. Zilustrowano to poniżej.

Rysunek 2. Instytucje założycielskie podmiotów zatrudnienia socjalnego

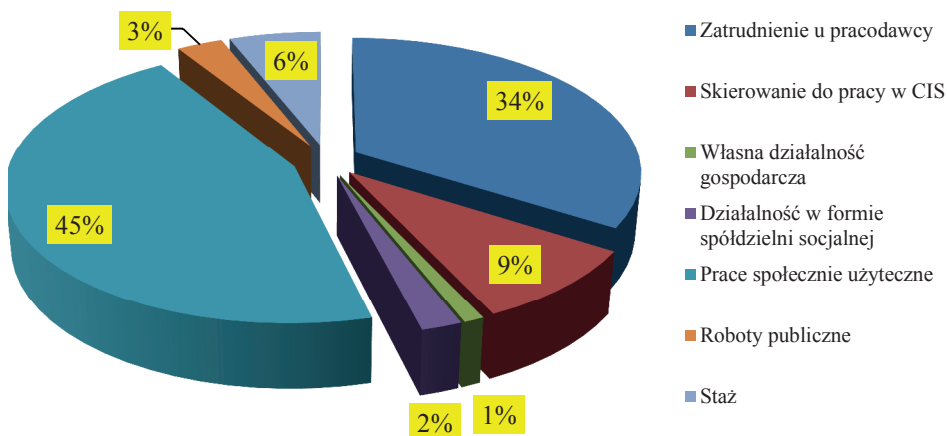
Źródło: opracowanie własne.

Charakterystyczną cechą klubów jest umiejscowienie ich w strukturach organizacyjnych ośrodków pomocy społecznej, co powoduje mocną korelację programów reintegracji społecznej i zawodowej z działaniami pomocy społecznej. Ten związek podkreśla fakt obowiązywania przy skierowaniu do zajęć KIS specyficznej umowy, jaką jest kontrakt socjalny.

Przeciętna liczebność grupy w ciągu roku (najczęściej są prowadzone dwie edycje zajęć) w 1 klubie wynosi ca. 15–20 osób. Uczestnikami zajęć w KIS-ach są, podobnie jak i w centrach, głównie osoby długotrwale bezrobotne. Osoby kończące zajęcia w klubach, które uczestniczyły w zajęciach przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy oraz zrealizowały postanowienia kontraktu socjalnego, uzyskują zaświadczenie „Absolwent KIS”, które umożliwia im korzystanie z propozycji Funduszu Pracy. Wskaźnik „Absolwenta KIS” liczony w stosunku do osób pozytywnie kończących edycje zajęć w klubie kształtuje się na poziomie 30%.

Analiza sytuacji na rynku pracy w okresie od 2012 do 2013 roku wskazuje, że uczestnicy zajęć w KIS najczęściej powracali do zatrudnienia po odbyciu prac społecznie użytecznych (45% ogółu zatrudnionych po KIS), znajdowali zatrudnienie u pracodawcy (34% ogółu zatrudnionych po KIS) oraz byli kierowani do pracy w CIS (9% ogółu zatrudnionych po KIS).

Rysunek 3. *Struktura form zatrudnienia po zakończeniu zajęć w KIS*

Źródło: opracowanie na podstawie danych CAS.

W przyszłości ważną kwestią dla podmiotów zatrudnienia socjalnego powinno być stworzenie systemu monitorowania losów uczestników zajęć reintegracji społecznej i zawodowej oraz odpowiednich miar wpisanych w system legislacyjny zatrudnienia socjalnego. To wymaga zintegrowania systemów informacyjnych ośrodków pomocy społecznej, urzędów pracy oraz podmiotów zatrudnienia socjalnego.

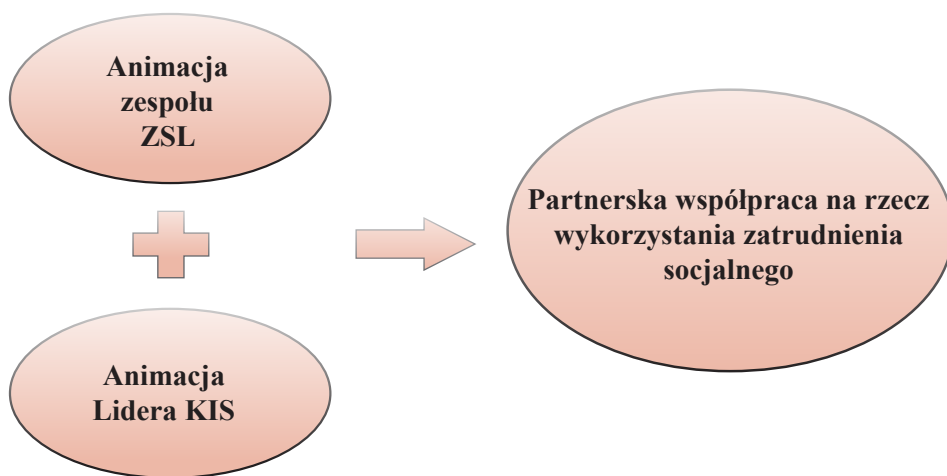
2. Warianty animacji oraz utworzenia klubu integracji społecznej

Przedmiotem animacji społecznej jest uzyskanie określonej zmiany, która pozwoli na modernizację danej społeczności lokalnej zarówno w obszarze norm i wartości społecznych, jak i w zatrzymaniu procesów wykluczenia i marginalizacji. Animacja społeczna, wykorzystując idee i rozwiązania gospodarki społecznej, stwarza tym samym pole do aktywnej reintegracji społeczno-zawodowej, a w finale pozwala na sukcesywne włączanie mieszkańców do kolejnych etapów prowadzonej zmiany – począwszy od diagnozy, poprzez planowanie, po decydowanie. Realizacja zadań animacyjnych otwiera płaszczyznę do pełnej partycypacji społecznej i tworzenia relacji partnerskich. Animacja KIS nawiązuje do wyżej wspomnianego celu, a więc dokonania na obszarze gminy zmiany umożliwiającej powstanie klubu lub innej formy organizacyjnej, dzięki której gmina będzie mogła zaoferować mieszkańcom usługi reintegracji społecznej i zawodowej. Animowanie w środowisku lokalnym działań zmierzających do

trwałego wpisania usług reintegracji społecznej i zawodowej w system pomocy i wsparcia może odbywać się poprzez wykorzystanie **dwóch instrumentów**:

- **Zespołu ds. zatrudnienia socjalnego** (w MLW zespół ten nosi nazwę zespołu synergii lokalnej), którego zadaniem jest animacja lokalnego środowiska instytucjonalnego w kierunku budowania koalicji „zwolenników” partnerskiej współpracy, a następnie wspólnego wyboru jednej z organizacyjnych form reintegracji społecznej i zawodowej, np. KIS¹).
- **Lidera-Animatora**, którego celem jest zmobilizowanie w gminie jak największej liczby instytucji i podmiotów wokół problematyki zatrudnienia socjalnego, zaproponowanie wariantu organizacyjnego świadczenia usług reintegracji społecznej i zawodowej oraz doprowadzenie do podjęcia w gminie decyzji o wprowadzeniu wybranej formy w praktykę.

Należy podkreślić, że oba instrumenty cechuje ten sam cel – wielosektorowa partnerska współpraca instytucjonalna. Wybór instrumentu zależy od wewnętrznych decyzji każdej gminy, jej zasobności, sytuacji społeczno-demograficznej, rozwoju III sektora (NGO) oraz doświadczeń stosowania różnorodnych instrumentów przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Oba instrumenty animacji KIS, pomimo że zmierzają do osiągnięcia tego samego celu, różnią się między sobą efektami pośrednimi, bowiem każdy z nich ma inne uwarunkowania oraz narzędzia wdrażania. Jednakże dla obu ścieżek animacji można sformułować jednakowe wnioski końcowe dla przyszłych realizatorów korzystających z rozwiązań animacji KIS:

¹ Więcej na temat roli i zadań zespołu synergii lokalnej w opracowaniu pt.: *Standard Lokalnej Współpracy – procedury, kompetencje i warianty*, powstałej w trakcie realizacji projektu systemowego „Kompleksowe formy reintegracji społeczno-zawodowej w środowisku lokalnym”, CRZL Warszawa 2014.

- *Animacja zespołu od początku zapewnia współpracę instytucjonalną* – czyli wspólne działanie kilku interesariuszy, przynajmniej tych zaliczanych do grona „zwolenników”. Jest to ważne zwłaszcza w kontekście korzystania z niektórych narzędzi animacyjnych – np. scenariusza oddziaływań na lokalne instytucje.
- *Animacja zespołu zapewnia szybką komunikację z władzami gminy* – zespół ma swobodny i szybki dostęp do przedstawicieli władz gminy, co nie oznacza powszechności tej tezy.
- *Animacja zespołu to większy potencjał* – działania animacyjne oparte są na wiedzy i doświadczeniu członków zespołu, zwłaszcza gdy reprezentują kilka sektorów działalności (np. od administracji, poprzez kulturę, sport, media i działalność społeczną).
- *Animacja Lidera Animatora to samodzielność w działaniu* – oznacza to pozostawienie swobody wyboru metod, form i czasu, które każdorazowo można dostosować do indywidualnych warunków i potrzeb, jak i do specyfiki lokalnej społeczności. Samodzielność i swoboda działania pozwalają na optymalny dobór partnerów instytucjonalnych klubu, opracowanie własnych programów edukacyjno-szkoleniowych.
- *Animacja Lidera Animatora to zwiększony wysiłek obywatelskiej aktywności* – co oznacza, że poprzez indywidualne kontakty, często oparte o zasadę wzajemnego zaufania, można szybciej przekonać mieszkańców gminy do dysponowania podmiotem zatrudnienia socjalnego (KIS) lub tworzenia innej formy organizacyjnej zapewniającej dostępność usług reintegracji społecznej i zawodowej.

Animacja KIS dysponuje nie tylko zbiorem przepisów prawnych zatrudnienia socjalnego wskazujących dopuszczalne rodzaje instytucji tworzących klub (gmina, organizacja pozarządowa), ale także sprawdzonymi już krajowymi wzorcami organizacji tej jednostki. W tym zbiorze są:

- *Wariant samorządowy – wyodrębniona jednostka organizacyjna* – podstawą utworzenia przez gminę klubu są:
 - 1) przepis art. 18 ustawy z dn. 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
 - 2) przepis art. 9 ust 1 ustawy z dn. 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym stanowiący, iż w celu wykonywania zadań gmina może tworzyć jednostki organizacyjne, a także zawierać umowy z innymi podmiotami, w tym z organizacjami pozarządowymi.

Wariant samorządowy – nowa forma pomocy w istniejącej strukturze organizacyjnej gminy – podstawą utworzenia jest poza wskazanymi wyżej przepisami także art. 15 ust. 6 ustawy z dn. 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej mówiący, że pomoc społeczna polega w szczególności na rozwijaniu nowych form pomocy i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb. W związku

z tym ośrodek pomocy społecznej może prowadzić klub integracji społecznej jako wyodrębnioną część działu pomocy środowiskowej, co może być uzasadnione zakresem obowiązków i kwalifikacjami pracowników zatrudnionych w tym dziale lub utworzyć nową komórkę o nazwie „klub integracji społecznej”.

➤ *Wariant organizacji pozarządowej* – podstawą są przepisy o:

- 1) Stowarzyszeniach – przepis art. 2 ust.1 ustawy prawo o stowarzyszeniach, dający podstawy do dobrowolnego i samorządnego decydowania o celach działalności, a także strukturach organizacyjnych takiego podmiotu;
- 2) Fundacjach przepisy art. 1 i art. 5 ustawy o fundacjach są podstawową wskazówką prawną do inicjatorów powołania klubu integracji społecznej w strukturach takiej organizacji;
- 3) Spółdzielniach socjalnych – przepis art. 2 ust. 2 oraz ust. 3 ustawy o spółdzielniach socjalnych wskazujący obszar działalności tego podmiotu, a także przepis art. 18 ust.1 ustawy o zatrudnieniu socjalnym.

Bez względu na przyjęty wariant tworzenia KIS najważniejsza jest sama idea ich powstawania, stanowią one bowiem nie tylko ważną i efektywną formę aktywizacji zawodowej, ale pozwalają także na skuteczną integrację społeczną osób zagrożonych wykluczeniem, tworząc tym samym podstawy do lepszego rozwoju społeczności lokalnych.

II. SYSTEM CERTYFIKACJI KLUBU INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

1. Przesłanki i główne założenia certyfikacji

Propozycja wprowadzenia SC KIS jest poprzedzona kilkoma ważnymi przesłankami, które wynikają z dotychczasowej działalności klubów integracji społecznej, głównie tych najdłuższej funkcjonujących. Doświadczenia te są związane przede wszystkim z ubieganiem się o środki finansowe na organizację usług reintegracji społecznej i zawodowej, kiedy to instytucje rozpatrujące wnioski o dofinansowanie lub wnioski o zlecenie usług napotykały na trudności związane z brakiem możliwości porównania propozycji do wzorców gwarantujących uzyskanie pożądanej efektywności. Okres 2007–2013 był szczególnym czasem, w którym występowały duże różnice w wiedzy na temat zatrudnienia socjalnego pomiędzy instytucjami dysponującymi środkami finansowymi (EFS – wojewódzkie urzędy pracy) a podmiotami ubiegającymi się o nie. Wówczas to powstał pomysł wprowadzenia takiego systemu weryfikacji przygotowania jednostek zatrudnienia socjalnego, który zapewniłby instytucjom przydzielającym środki jednolity wzorzec organizacyjno-usługowy (standard) dla celów porównawczych, a instytucjom tworzącym KIS punkt odniesienia w procesie organizowania usług.

Stąd też u podstaw stworzenia systemu certyfikacji uwzględniono **pięć podstawowych przesłanek**:

Przesłanka pierwsza – wdrożenie rozwiązania SC KIS pozwoli, by kluby powstające na terenie całego kraju funkcjonowały na podstawie w miarę zbliżonych i porównywalnych warunków, tj. według tzw. *standardu certyfikacyjnego (SC KIS)*, gwarantującego uzyskiwanie pożądanej jakości i efektywności struktur organizacyjnych i usług. Umożliwi eliminację przypadkowo tworzonych jednostek zatrudnienia socjalnego.

Przesłanka druga – wdrożenie SC KIS pozwoli na niezależną od instytucji tworzącej KIS weryfikację potencjału organizacyjnego oraz przyjętych sposobów świadczenia usług reintegracji społecznej i zawodowej – tzw. *audyt certyfikacyjny*, potwierdzający gwarancje uzyskania dobrych rezultatów.

Przesłanka trzecia – wdrożenie SC KIS wpłynie na dążenie KIS do profesjonalizmu i efektywnego wspierania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, a także wymusi na instytucjach tworzących kluby konieczność lokalnej współpracy z instytucjami systemu pomocy społecznej oraz z publicznymi służbami zatrudnienia, co pośrednio wpłynie także na poszukiwanie współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami.

Przesłanka czwarta – wdrożenie SC KIS powinno pomóc w wyborze realizatorów zadań (np. wyboru projektów), by środki publiczne były kierowane tam, gdzie będzie gwarancja rzetelnego ich wykorzystania. Proponowane rozwiązanie wiąże się z perspektywą finansową UE 2014–2020, w której podniesiono limit na wydatki związane z *cross-financingiem* (np. środki EFS przeznaczone na wydatki o charakterze infrastrukturalnym) z 10% do 14%, co wymaga stworzenia systemu weryfikującego przygotowanie KIS do korzystania z tych środków.

Przesłanka piąta – wdrożenie SC KIS wpisuje się w kierunek prowadzonych przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej prac związanych z opracowaniem i wdrażaniem standardów instytucji pomocy i integracji społecznej oraz standardów usług systemu wsparcia i pomocy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (produkty wielu projektów systemowych EFS okresu 2007–2013).

Przesłanka szósta – wprowadzenie systemu certyfikacji KIS może odgrywać kluczową rolę w tworzeniu podstaw monitoringu jednostek, jakimi są kluby integracji społecznej. Opracowany system pozwala na zebranie danych ilościowych, jednocześnie może także stanowić punkt odniesienia do prowadzenia analiz skuteczności KIS-ów w sytuacji, gdy zostaną odpowiednio dobrane wskaźniki efektywności.

Należy dodać, że opracowując koncepcję SC KIS, uwzględniono informacje o występujących w kraju przypadkach dofinansowywania projektów, w których inicjatorami klubów były podmioty niewymienione w ustawie o zatrudnieniu socjalnym (art. 18). (*Działanie nr. VII POKL „Kapitał Ludzki 2008–2013”*). Ponadto u podstaw koncepcji SC KIS były również propozycje samego środowiska podmiotów zatrudnienia socjalnego, które poprzez system weryfikacji przygotowania do świadczenia usług chciały zaproponować nowe sposoby motywowania uczestników zajęć do aktywnych postaw zmiany swoich sytuacji na rynku pracy (*Konwent Centrów i Klubów Integracji Społecznej – przedłożył w listopadzie 2012 r. ministrowi pracy i polityki społecznej modyfikację rozwiązań prawnych w obszarze funkcjonowania klubów – w tym m.in. propozycję wprowadzenia do uczestnictwa w zajęciach KIS, analogicznie do centrów integracji społecznej, świadczenia integracyjnego, finansowanego z Funduszu Pracy*).

*SC KIS wymaga wprowadzenia podstawy prawnej,
upoważnienia ministra właściwego
ds. zabezpieczenia społecznego do jego wpisania
w ustawę o zatrudnieniu socjalnym
oraz rozporządzenia
regulującego tryb i organizację systemu*

Propozycja SC KIS oparta jest na **trzech głównych założeniach**, a mianowicie:

Założenie nr 1 – dobrowolność przystąpienia do weryfikacji

Weryfikacja sposobu organizacji oraz przygotowania do świadczenia usług przez każdy klub integracji społecznej osobom upoważnionym do korzystania ze wsparcia i pomocy musi odbywać się na zasadzie dobrowolności. Instytucje tworzące kluby muszą podjąć własną decyzję w czasie, w którym uznają, że są gotowe do przystąpienia do procesu certyfikacji. Zasada ta jest ważna, bowiem w procesie SC KIS przed wydaniem decyzji o certyfikacie będzie przeprowadzany niezależny audyt. Tak więc na żadnym etapie certyfikacji nie może występować przymus wobec instytucji tworzących kluby integracji społecznej.

Założenie nr 2 – pomoc w procesach decyzyjnych

SC KIS jest formą pomocy dla wielu instytucji, szczególnie administracji publicznej, które będą mogły dysponować narzędziami, które ułatwi proces decyzyjny (głównie dot. finansów), alokację zleceń zadań publicznych oraz alokację środków finansowych. Legitymowanie się certyfikatem powinno być gwarancją (potwierdzeniem) rzetelności usług, fachowej organizacji klubu. Spełnienie tego założenia wymaga jednak upowszechnienia idei certyfikacji klubów integracji społecznej (podobnie jak akredytacja centrów integracji społecznej).

Założenie nr 3 – promocja jakości organizacyjnej i usług KIS

Wdrożenie SC KIS to także stworzenie ogólnokrajowego „banku informacyjnego” o sprawdzonych, rzetelnych wzorcach organizacji jednostek zatrudnienia socjalnego, wzorcach ich usług oraz partnerskiej lokalnej współpracy. Taki katalog powinien służyć ogólnie promocji ustawy o zatrudnieniu socjalnym oraz jej właściwej korelacji z innymi rozwiązaniami prawnymi w obszarze szeroko pojętej polityki społecznej. Taki katalog powinien być umieszczony w Internecie, by zagwarantować powszechność dostępu do niego.

*

* *

SC KIS jest propozycją narzędzia pomocniczego w realizacji zadań ustawy o zatrudnieniu socjalnym, która powiązana z planowanym procesem akredytacji CIS tworzyłaby kompleksowy system kontroli merytorycznej podmiotów zatrudnienia socjalnego. System ten spełniałby takie funkcje jak:

- funkcja motywacyjna – poprzez zastosowanie systemu weryfikacji KIS następowaloby samoistne wzmacnianie (merytoryczne) krajowej sieci klubów, powstałaby grupa „liderów-wykonawców” usług, o stabilnej strukturze organizacyjnej, ze specjalistyczną kadrami pracowników, do ich wzorców dążyliby inni;
- funkcja redukcyjna – poprzez zastosowanie systemu weryfikacji KIS następowaloby proces eliminowania, zwłaszcza w procesach powierzania zadań publicznych, tych podmiotów (klubów), które nie gwarantowałyby efektywnej działalności i które funkcjonowały głównie w oparciu o środki programów operacyjnych UE.

Wskazane funkcje SC KIS, przy wprowadzeniu certyfikacji do ustawy o zatrudnieniu socjalnym, przyniosłyby następujące korzyści:

- uporządkowanie sfery organizacyjno-realizacyjnej działalności klubów integracji społecznej, zaliczanych do tzw. podmiotów otoczenia ekonomii społecznej w całym kraju oraz stworzenie sieci „rzetelnych” partnerów dla instytucji pomocy społecznej, urzędów pracy oraz podmiotów ekonomii społecznej;
- zapewnienie porównywalnej jakości świadczonych usług reintegracji społecznej i zawodowej dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym na obszarze kraju poprzez konieczność zastosowania standardu certyfikacyjnego (oczekiwanego pakietu usług);

- wzrost efektywności wydatkowania środków publicznych (w tym w szczególności z UE) przeznaczonych na wsparcie sektora ekonomii społecznej z docelowym wprowadzeniem reguły-warunku przyznawania środków publicznych na cele ogólnospołeczne;
- wzrost świadomości instytucji pomocy społecznej (pracowników ośrodków pomocy społecznej) i publicznych służb zatrudnienia (pracowników urzędów pracy) o wartości podmiotów zatrudnienia socjalnego (w tym przypadku KIS) w kompatybilnym i partnerskim działaniu na rzecz rozwoju lokalnej społeczności;
- wzmocnienie profesjonalizmu kadry zatrudnionej w KIS oraz tworzenie zespołów specjalistów odpowiedzialnych za efektywne funkcjonowanie jednostki.

2. Instytucje w modelu SC KIS – ich role i zadania

Cały proces SC KIS składa się z trzech zasadniczych osi tworzących spójny układ wzajemnych powiązań. Na każdej z tych osi występuje kilka elementów:

- Oś instytucjonalna – to zbiór zidentyfikowanych elementów, którymi są instytucje i podmioty występujące przy realizacji zadań ustawy o zatrudnieniu socjalnym, z określonymi rolami, upoważnieniami oraz zakresem odpowiedzialności, w tym odpowiedzialności proceduralnej (np. zachowanie terminów wykonania czynności);
- Oś proceduralna – to zbiór czynności niezbędnych do wykonania w celu przyznania certyfikatu: 1) czynności o charakterze analityczno-weryfikującym, pozwalające ocenić spełnienie wymogów standardu certyfikacyjnego; 2) czynności związane z audytem certyfikacyjnym; 3) czynności potwierdzające uzyskany certyfikat. Ważną kwestią na tej osi SC KIS jest kwestia przestrzegania określonych przedziałów czasowych warunkujących sprawny przebieg całego procesu;
- Oś informacyjna – to zbiór elementów będących informacjami wchodzącymi do SC KIS i wychodzącymi z niego, a także elementów tworzących katalog dokumentów, jakie są dostarczane do systemu i jakie z niego będą wychodzić. Na tej osi SC KIS umieszczone będą odpowiednie wzory formularzy.

Rysunek 4. Schemat SC KIS

Oś instytucjonalna		Oś proceduralna		Oś informacyjna	
Elementy osi	Instytucje administracji	Elementy osi	Czynności analityczno-weryfikujące	Elementy osi	Informacje wchodzące: Wniosek o nadanie certyfikatu
	Podmioty zatrudnienia socjalnego		Czynności audytu		Informacje uzupełniające
			Czynności nadające i potwierdzające Certyfikat		Informacje wychodzące: Certyfikat

Źródło: opracowanie własne.

Proponowany katalog instytucji występujących w systemie certyfikacji KIS warunkowany jest doprowadzeniem do wpisania tego systemu w ustawę o zatrudnieniu socjalnym z jednoczesnym określeniem za pomocą rozporządzenia trybu i organizacji procedur.

Stąd też układ instytucji, które występują w modelowym rozwiązaniu SC KIS, jest na obecnym etapie prac traktowany jako propozycja, przy czym należy podkreślić, że część z tych instytucji wystąpiła podczas pilotażu.

Katalog instytucji obejmuje:

Wnioskodawcą jest instytucja tworząca klub integracji społecznej na podstawie przepisów ustawy o zatrudnieniu socjalnym, która jest upoważniona do wystąpienia o poddanie się procesowi certyfikacji, dysponująca klubem integracji społecznej wpisanym w rejestr wojewody.

Lp.	Rodzaj klubu integracji społecznej	Instytucja Wnioskująca
1	Samorządowy klub integracji społecznej jako autonomiczna jednostka organizacyjna gminy	Gmina
2	Samorządowy klub integracji społecznej jako struktura organizacyjna ośrodka pomocy społecznej	Gmina lub Ośrodek Pomocy Społecznej z aktualnym upoważnieniem Wójta Gminy/ Burmistrza Miasta
3	Obywatelski klub integracji społecznej	Zarząd Organizacji Pozarządowej
4	Klub integracji społecznej działający w strukturze spółdzielni socjalnej	Zarząd Spółdzielni Socjalnej
5	Klub integracji społecznej działający na mocy porozumienia partnerskiego podmiotów działających w sferze reintegracji społecznej i zawodowej	Podmiot „lider” wskazany w porozumieniu o współpracy, dysponujący upoważnieniem do występowania i zaciągania zobowiązań partnerów

Zadania Instytucji Wnioskującej w procesie certyfikacyjnym to:

- przygotowanie wniosku o nadanie certyfikatu według określonego w systemie SC KIS formularza zgłoszeniowego,
- wpisanie danych, koniecznych dla prawidłowego zaprezentowania wniosku certyfikacyjnego zgodnie ze stanem faktycznym tak, aby uniknąć czynności korygujących na etapie oceny formalnej,
- obowiązkowe poddanie się czynnościom audytu certyfikującego,
- powiadomienie i przekazanie kopii uzyskanego Certyfikatu KIS do informacyjnego Banku Certyfikatów KIS.

JEDNOSTKA CERTYFIKACYJNA

To instytucja przeprowadzająca procedurę certyfikującą, a więc sprawdzającą pod względem formalno-merytorycznym wnioski o certyfikat, a następnie po uzyskaniu informacji z audytu certyfikującego wydająca certyfikat KIS. To instytucja, której podstawowym zadaniem będzie przeprowadzenie właściwego procesu certyfikacyjnego, potwierdzającego przygotowanie klubu do wykonywania usług reintegracji społecznej i zawodowej oraz wydanie certyfikatów (próbny i ostateczny). Proponuje się powierzenie tego zadania wydziałom polityki społecznej urzędów wojewódzkich, co związane jest m.in. z wykonywaniem ustawowego zdania, którym jest obowiązek prowadzenia wykazów rejestracyjnych KIS.

Zadania jednostki certyfikującej:

- przyjęcie wniosku, zarejestrowanie oraz poddanie go ocenie formalnej i merytorycznej. W przypadku błędów formalnych przekazanie wniosku do uzupełnień i korekt lub odrzucenie;
- analiza porównawcza przyjętej struktury organizacyjnej klubu oraz przyjętego merytorycznego programu usług reintegracji społecznej i zawodowej z powszechnie aprobowanym standardem instytucjonalno-usługowym, tzw. standardem certyfikacyjnym KIS;
- powiadomienie instytucji audytu – przeprowadzenie audytu certyfikacyjnego;
- rozpatrzenie wniosków raportu audytu certyfikacyjnego oraz w przypadku pozytywnej oceny wydanie Instytucji Wnioskującej certyfikatu na okres 3 lat.

JEDNOSTKA AUDYTU CERTYFIKACYJNEGO

To instytucja – zespół jej pracowników – powołana do przeprowadzenia kontroli wdrożenia i stosowania minimalnego standardu instytucjonalno-usługowego. Ważną kwestią jest dobór specjalistów posiadających doświadczenie w takich obszarach merytorycznych jak: polityka społeczna, ekonomia społeczna, zatrudnienie socjalne, ewentualnie działalność pożytku publicznego. Podstawowym zadaniem zespołu jest przeprowadzenie wizji lokalnej w miejscu prowadzenia działalności KIS, potwierdzającej prawidłowość danych przedstawionych we wniosku o nadanie certyfikatu. Proponuje się, aby zespoły audytu funkcjonowały w ramach struktur regionalnych ośrodków polityki społecznej urzędów marszałkowskich.

Zakres zadań audytu certyfikacyjnego to:

- a) przeprowadzenie audytu i wizji lokalnej w funkcjonującym KIS,
- b) ewentualne przeprowadzenie wywiadów z uczestnikami zajęć klubu jako uzupełnienie informacji zawartych we wniosku,
- c) sporządzenie Karty Audytu oraz przekazanie jej do Jednostki Certyfikacyjnej.

JEDNOSTKA ODWOŁAWCZA OD DECYZJI JEDNOSTKI CERTYFIKUJĄCEJ

Rolę instytucji odwoławczej w procesie SC KIS proponuje się powierzyć komórce organizacyjnej urzędu ministra właściwego ds. zabezpieczenia społecznego (np. komórka organizacyjna Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej nadzorująca realizację zadań ustawy o zatrudnieniu socjalnym).

Zadania jednostki odwoławczej:

- a) sprawdzenie poprawności procesu certyfikacyjnego, zachowanie kolejności czynności oraz sprawdzenie dokonania wizji lokalnej podczas audytu,
- b) w przypadku zakwestionowania stanu faktycznego z wydaną decyzją nieprzyznającą certyfikatu KIS nakazanie Jednostce Certyfikującej wydanie dokumentu na okres 3 lat.

BANK CERTYFIKATÓW KIS

Proponuje się, aby taki zbiór informacji umieszczony był w Internecie – strona internetowa Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, co ułatwi sprawdzenie wiarygodności instytucji tworzących kluby, które posługują się certyfikatem.

Przydatność takiego banku byłaby niezwykle cenna zwłaszcza dla regionalnej administracji (urzędy marszałkowskie, regionalne ośrodki polityki społecznej, wojewódzkie urzędy pracy), w trakcie wykonywania zadań w nowej perspektywie finansowej 2014–2020 EFS.

3. Poziomy procedur certyfikacji KIS

Proponowana certyfikacja KIS to proces, który składa się z 6 poziomów przypisanych do konkretnego rodzaju instytucji w modelu SC KIS. Ostateczna propozycja procedur certyfikacyjnych została skrócona po pilotażu o czynności związane z wydaniem certyfikatu na okres próbny, czyli na czas od momentu potwierdzenia prawidłowo przygotowanego wniosku o nadanie certyfikatu do momentu uzyskania potwierdzenia z audytu. Obecny schemat procedur certyfikacyjnych przedstawia się następująco:

Poziom 1

– Procedura przygotowania wniosku o nadanie Certyfikatu

Każda instytucja, ustawowo upoważniona do utworzenia klubu integracji społecznej, będzie mogła zgłosić swoją jednostkę zatrudnienia socjalnego do procesu certyfikacji. Przygotowanie wniosku wymagać będzie wcześniejszego zapoznania się ze standardem certyfikacyjnym, tj. zbiorem kryteriów oceny formalno-merytorycznej oraz audytu. Ważnym elementem tej procedury jest upoważnienie przez instytucję tworzącą (forma pisemna) kierownika/lidera klubu do przystąpienia do procedury certyfikacyjnej.

Warunkiem bezwzględnym przystąpienia do certyfikacji jest zarejestrowanie KIS u wojewody oraz zgłoszenie jednostki zatrudnienia socjalnego do systemu CAS.

Poziom 2
– Procedura złożenia wniosku

Kierownik KIS, upoważniony przez instytucję tworzącą klub składa wniosek we właściwej ze względu na siedzibę klubu jednostce certyfikującej, czyli we właściwym miejscowo wydziale polityki społecznej urzędu wojewódzkiego.

W celu ujednoczenia formy i maksymalnego uproszczenia procedury przewidziano wprowadzenie elektronicznego systemu obsługi certyfikacji, za pomocą którego składanie wniosku będzie polegało na wypełnieniu elektronicznej wersji formularza i przekazaniu do właściwej jednostki certyfikacyjnej (zarys opisu aplikacji internetowej w dalszej części).

Poziom 3
– Procedura rekomendacji formalno-merytorycznych

Właściwa jednostka certyfikacyjna po odebraniu wniosku dokonuje jego oceny formalno-merytorycznej, której zasadniczą częścią jest sprawdzenie klubu w rejestrze wojewody. Brak wpisu eliminuje wniosek z dalszej procedury certyfikacyjnej.

W przypadku wprowadzenia internetowej aplikacji certyfikacyjnej² reguły „walidacyjne” wyeliminują nieprawidłowo przygotowany wniosek z procesu certyfikacyjnego, podczas jego sporządzania w wersji elektronicznej pozwolą na bieżąco kontrolować stan przygotowania wniosku.

Jednostka certyfikacyjna zakłada kartę procesu certyfikacji, która umożliwia monitoring dokonanych czynności – w systemie elektronicznym będzie to specjalna funkcja umożliwiająca każdej instytucji zorientowanie się, na jakim etapie znajduje się wniosek.

Procedura rekomendacji formalno-merytorycznych wniosku kończy się przekazaniem informacji do jednostki audytu certyfikacyjnego o rozpoczęciu czynności audytowych.

² O aplikacji internetowej będzie mowa w dalszej części opracowania.

Poziom 4
– Procedura audytu certyfikacyjnego

Skierowanie informacji do właściwej jednostki audytu certyfikacyjnego ze względu na siedzibę KIS (regionalny ośrodek polityki społecznej) rozpoczyna procedurę audytu, której główną czynnością będzie przeprowadzenie wizytacji w miejscu funkcjonowania jednostki. Wizytacja jest uzupełniana informacjami z wywiadów przeprowadzonych z uczestnikami klubu oraz instytucjami partnerskimi (głównie z ośrodkiem pomocy społecznej i urzędem pracy).

Proces audytu musi zostać udokumentowany kartą audytu. Dokument ten po wypełnieniu zostaje przekazany zwrótnie do jednostki certyfikacyjnej.

Poziom 5
– Procedura ostatecznej decyzji – Certyfikat

Jednostka certyfikacyjna po uzyskaniu „karty audytu” podejmuje ostateczną decyzję o nadaniu lub odmowie certyfikatu.

W przypadku korzystania z aplikacji internetowej klub integracji społecznej oczekujący na decyzję zostanie poinformowany specjalnym komunikatem o terminie odbioru dokumentu. Dopełnieniem procedury jest umieszczenie komunikatu w Banku Certyfikatów.

Poziom 6 (dodatkowy) – Procedura odwoławcza

Instytucji tworzącej KIS, której jednostka organizacyjna wystąpiła o nadanie certyfikatu, przysługuje prawo wniesienia odwołania w przypadku niekorzystnego wyniku procesu certyfikacyjnego. Procedura odwoławcza może zakończyć się cofnięciem decyzji jednostki certyfikującej lub odrzuceniem odwołania. W tym drugim przypadku wnioskodawca będzie mógł w kolejnym roku ubiegać się o certyfikat. Nie przewiduje się możliwości ponownego ubiegania się o certyfikat w tym samym roku kalendarzowym.

*
* *

W procesie certyfikacji proponuje się utrzymanie następującego harmonogramu czasowego procedur (przy zastosowaniu aplikacji internetowej terminy te mogą ulec zmianie):

Nr poziomu	Nazwa procedury	Czas trwania ³
1	Procedura przygotowania wniosku o nadanie certyfikatu	W zależności od wnioskodawcy
2	Procedura złożenia wniosku	1 dzień
3	Procedura rekomendacji formalno-merytorycznych	14 dni
4	Procedura audytu certyfikacyjnego	30 dni
5	Procedura ostatecznej decyzji – certyfikat	7 dni
6	Procedura odwoławcza	30 dni

Potwierdzenie powyższych terminów powinno nastąpić w drodze aktu prawnego towarzyszącego zmianie wprowadzającej system certyfikacji do ustawy o zatrudnieniu socjalnym.

³ Czas trwania danej procedury liczony jest od momentu zakończenia poprzedzającej ją procedury.

III. STANDARD ORGANIZACYJNO- -USŁUGOWY KIS (CERTYFIKACYJNY)

1. Pojęcie standardu organizacyjno-usługowego KIS

Standardy mogą określać i definiować jakość usług w różnych obszarach, np. pracy psychologicznej, terapeutycznej czy edukacji i aktywizacji zawodowej. Standaryzacja usług służy w pełni realizacji celów i priorytetów określonej polityki społecznej. Standardy mogą być zarówno wskazówkami metodologicznymi, pewnym katalogiem propozycji, jak i zbiorem technicznych procedur, które muszą zostać wdrożone bez żadnych odstępstw. Standardy mogą definiować zarówno minimalne wymagania dotyczące określonych usług, jak i precyzować optymalne, tj. najbardziej pożądane wymagania.

W literaturze przedmiotu można znaleźć wiele definicji określających minimalne wymagania wobec organizacji instytucji i usług, jedna z nich to: „Standard minimalny – to akceptowany zestaw norm i procedur, które na danym poziomie rozwoju cywilizacyjnego i ekonomicznego są niezbędne dla prawidłowej realizacji zadania/usługi. Zejście poniżej standardu minimalnego jest nieakceptowane społecznie i niegwarantujące możliwości osiągnięcia celu założonego zadania/usługi⁴”.

Uzasadnieniem zastosowania takiego podejścia w przypadku standaryzacji usług zatrudnienia socjalnego jest specyfika zasad prowadzenia reintegracji społecznej i zawodowej. Obszar polityki społecznej związanej z zatrudnieniem socjalnym składa się w znacznej części z usług kierowanych do osób potrzebujących wsparcia i pomocy. Zakres tych usług powinien się wpisywać w zaproponowane ramy, ale każdorazowo być dostosowany do indywidualnych potrzeb uczestników oraz do specyficznych warunków środowiska, w którym funkcjonuje KIS.

Standard certyfikacji KIS jest tak skonstruowany, aby obejmował zarówno sferę instytucjonalną, jak i usługową, a przez to był wyznacznikiem optymalnej formy organizacji i działania klubu, jednocześnie zostawiając margines indywidualizmu dla dostosowania zakresu organizacyjno-usługowego w pełni odpowiadającego lokalnym potrzebom.

⁴ J. Boczoń: „Poradnik standaryzacji usług społecznych”, Wyd. Splot, Warszawa 2007.

Standard organizacyjno-usługowy składa się z dwóch części:

- sfery instytucjonalnej,
- sfery usługowej.

Sfera instytucjonalna KIS – tzw. *standard instytucjonalny*

Sfera instytucjonalna KIS – tzw. *standard instytucjonalny*, określa pożądany kształt struktury organizacyjnej klubu, reguł i zasad organizacji i uczestnictwa w zajęciach, kadry oraz warunków techniczno-lokalowych, a także zakres współpracy klubu z instytucjami działającymi w lokalnym środowisku społecznym.

Sfera usługowa KIS – tzw. *standard usługowy*

Sfera usługowa KIS – tzw. *standard usługowy*, czyli zakres ram programowych zapewniających wykonanie zadań nałożonych przez ustawę o zatrudnieniu socjalnym, w wymiarze pracy z jednostką oraz pracy z grupą osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, uwzględniający indywidualnie zdiagnozowane potrzeby uczestników oraz specyfikę sytuacji społeczno-gospodarczej środowiska lokalnego.

Standard certyfikacyjny KIS stanowi dla jednostki certyfikacyjnej punkt odniesienia, potwierdzający stopień przygotowania klubu integracji społecznej do uzyskania oczekiwanej jakości i efektów wykonywanych usług, natomiast dla podmiotów tworzących kluby wyznacza ramy organizacji i działalności nowo tworzonej jednostki.

2. Standard certyfikacyjny w sferze organizacyjnej

Każda instytucja tworząca KIS na podstawie przepisów ustawy o zatrudnieniu socjalnym powinna spełnić kilka kryteriów, które będą odpowiedzią na pytanie o stopień przygotowania organizacyjno-technicznego klubu do świadczenia usług reintegracji społecznej i zawodowej.

Standard w sferze organizacyjnej obejmuje następujące kryteria:

1. Kryterium Bazy Lokalowej KIS.
2. Kryterium Kadry KIS.
3. Kryterium Organizacji KIS.
4. Kryterium Współpracy Lokalnej KIS.

Baza lokalowa KIS

Kryterium Bazy Lokalowej KIS – czyli dysponowanie odpowiednim pod względem powierzchni i wyposażenia miejscem, w którym można prowadzić zajęcia z uczestnikami KIS. Standard nie określa sposobu dysponowania lokalem, dopuszczając tym samym wszystkie dostępne prawnie formy, począwszy od ustnej umowy użyczenia do pisemnego najmu czy też prawa własności na podstawie aktu notarialnego. Lokal powinien być dostosowany do grupy docelowej i charakteru zajęć oraz wyposażony w niezbędny sprzęt i urządzenia dostosowane do rodzaju oraz tematyki planowanych zajęć.

Spełnienie kryterium „Bazy Lokalowej KIS” to również zapewnienie dostępu do: urządzeń higieniczno-sanitarnych, pomieszczeń socjalno-bytowych, a także w wypadku kierowania usług do grupy osób niepełnosprawnych do pomieszczeń dostosowanych do obsługi osób niepełnosprawnych zgodnie z wymogami prawa budowlanego (ustawa z 7.07.1994 r., Dz. U. z 2000 r., nr 106, poz. 1126 z późn. zm.) w zakresie dostępności dla osób niepełnosprawnych oraz uzyskania pozwolenia na użytkowanie.

Kadra specjalistów KIS

Kryterium Kadry KIS – oznacza, że klub dysponuje kadrami specjalistów gwarantujących sprawną organizację nie tylko programu zajęć, ale także prawidłowe funkcjonowanie administracyjne klubu oraz efektywną współpracę z lokalnymi instytucjami (OPS, PUP). Proponowany skład personelu KIS (bez względu na rodzaj umowy o zatrudnieniu) to zespół specjalistów legitymujący się odpowiednim i obowiązującym przygotowaniem zawodowym:

- a) Lider klubu – kierownik,
- b) pracownik administracyjno-księgowy,
- c) pracownik socjalny,
- d) specjaliści: psycholog, terapeuta, doradca zawodowy, prawnik.

Wymiar czasu pracy na poszczególnych stanowiskach, powinien zapewnić prawidłową realizację planu pracy oraz programów edukacyjnych.

Lider klubu – kierownik to osoba, której głównym zadaniem jest prawidłowa organizacja pracy w klubie. Dotyczy to zarówno zadań administracyjnych, jak i organizacji merytorycznej pracy związanej ze świadczeniem usług reintegracji społecznej i zawodowej.

Pracownik administracyjno-księgowy to stanowisko, które powinno zagwarantować prawidłową obsługę administracyjną klubu oraz sprawne i rzetelne prowadzenie spraw księgowych.

Pracownik socjalny – to kluczowe stanowisko pracy merytorycznej z uczestnikami klubu, pierwsza osoba kontaktująca się zarówno z uczestnikami, jak i z lokalnym OPS, współpracująca przy opracowywaniu indywidualnego planu pracy będącego trzonem realizowanego we współpracy z innymi specjalistami kontraktu socjalnego. Pracownik socjalny w klubie to „łącznik” pomiędzy uczestnikiem, a innymi specjalistami reintegracji społecznej i zawodowej w obrębie KIS, ale również poza nim, czyli wśród instytucji współpracujących. Pracownik socjalny wykonuje również zadania związane z animowaniem procesów grupowych, mobilizowaniem ludzi do działania bez wchodzenia w rolę ich przywódcy, a w oparciu o wartości *empowermentu*. Pracownik socjalny w roli animatora wspiera uczestników poprzez integrację i wzmacnianie więzi oraz tworzenie struktur niezbędnych do rozwiązywania problemu, tj. grup zadaniowych.

Psycholog, terapeuta, doradca zawodowy, prawnik – to specjaliści gwarantujący realizację podstawowego zakresu usług reintegracji społecznej i zawodowej obejmujących zarówno optymalny zakres usług indywidualnych, jak i grupowych.

Organizacja KIS

Kryterium Organizacji KIS – klub musi prowadzić dokumentację potwierdzającą sposób organizacji pracy oraz zakres merytoryczny pracy w jednostce. Dokumentacja powinna być dostosowana do potrzeb KIS i zatwierdzona do użytkowania zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Podstawowy zestaw dokumentów to:

1. Regulamin określający zasady organizacji pracy w KIS, relacje pomiędzy uczestnikami a kadra, zasady korzystania z zasobów technicznych klubu, zasady uczestnictwa w zajęciach, zasady rekrutacji, ramy czasowe trwania zajęć itp.
2. Formularze, czyli dokumenty pozwalające zbierać niezbędne informacje o uczestnikach, diagnozować potrzeby i oczekiwania uczestników, np.: narzędzia diagnozy potencjału i potrzeb uczestników – ankieta ogólna, kwestionariusz preferencji i zainteresowań zawodowych oraz zestaw testów psychologicznych do oceny początkowej poziomu umiejętności i predyspozycji uczestnika zajęć (np.: bateria testów NEO-FFI).
3. Dokumenty potwierdzające osadzenie zajęć w określonych ramach czasowych (listy obecności, karty doradztwa, dzienniki zajęć). SC KIS przewiduje,

że czas realizacji zajęć w KIS każdorazowo powinien być dostosowany do potrzeb grupy docelowej z zastrzeżeniem, że miesięczny wymiar zajęć powinien wynosić co najmniej 40 godzin dydaktycznych (zajęć indywidualnych i grupowych łącznie). Czas trwania edycji powinien być uzasadniony diagnozą potrzeb grupy postawioną podczas rekrutacji. Okres realizacji programu nie powinien być krótszy niż 3 miesiące. Zaświadczenie o uzyskaniu statusu absolwenta KIS, zgodnie z zapisami ustawowymi, można wydać uczestnikom odbywającym zajęcia w okresie co najmniej 6 miesięcy.

4. Dokumenty księgowe i administracyjne sporządzane zgodnie z przepisami.

Wszystkie dokumenty powinny być trwale oznaczone tak, aby możliwa była ich jednoznaczna identyfikacja oraz zabezpieczane i przechowywane zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Współpraca lokalna KIS

Kryterium Współpracy Lokalnej KIS – oznacza, że klub realizuje zatrudnienie socjalne we współpracy przynajmniej z instytucjami wskazywanymi jako kluczowi partnerzy w ustawie o zatrudnieniu socjalnym. Optymalny zakres współpracy powinien obejmować porozumienie o współpracy z:

- a) ośrodkiem pomocy społecznej zlokalizowanym na terenie działalności KIS,
- b) powiatowym urzędem pracy właściwym dla obszaru działania KIS.

Potwierdzeniem nawiązania współpracy mogą być różnego rodzaju umowy, porozumienia, pakt, które w swojej treści określają zakres współpracy ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień związanych z reintegracją społeczną i zawodową osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem.

Zakres partnerskich relacji w środowisku może i powinien być rozszerzany o inne instytucje działające w sferze rynku pracy i pomocy społecznej.

3. Standard certyfikacyjny w sferze usługowej

Zakres usług SC KIS zakłada podstawowy podział sposobu pracy z uczestnikami na pracę indywidualną i grupową jak też definiuje kryteria określające zarówno usługi o charakterze indywidualnym, jak i usługi grupowe.

Zbiór kryteriów standardu powinien być stosowany zarówno do usług reintegracji społecznej, jak i reintegracji zawodowej tak, aby każdorazowo zapewnić uczestnikom optymalny zakres działań dostosowany do indywidualnie zgłaszanych potrzeb oraz zapewnić osiągnięcie oczekiwanych efektów.

Proponowane w SC KIS typy oraz tematyka zajęć, z jednej strony wyznaczają niezbędne minimum standardowe, a z drugiej powinny być traktowane jako odpowiedź do kształtowania programu reintegracji społecznej i zawodowej uwzględniającej indywidualną ścieżkę dojścia do celu, którym jest wyjście z trudnej sytuacji życiowej oraz aktywizacja zawodowa.

Podstawowy zakres usług świadczonych w KIS powinien obejmować usługi indywidualne oraz usługi grupowe.

Zakres usług indywidualnych

W ramach usług indywidualnych – kadra KIS powinna zapewnić każdemu uczestnikowi dostęp do specjalistycznych usług poradnictwa z zakresu: psychologii, prawa, doradztwa zawodowego, pracy socjalnej, pedagogiki.

Poradnictwo psychologiczne

Usługi poradnictwa psychologicznego (diagnozy potencjału i potrzeb) – to rodzaj zindywidualizowanych działań koordynowanych przez psychologa we współpracy z pracownikiem socjalnym oraz doradcą zawodowym, w celu dokładnego określenia potrzeb i deficytów oraz sytuacji życiowej uczestnika zajęć. Narzędziami tej usługi są: ankieta ogólna, kwestionariusz preferencji i zainteresowań zawodowych oraz testy psychologiczne (np. bateria testów NEO – FFI) służące do oceny początkowego poziomu umiejętności, predyspozycji i zainteresowań uczestników. Następnym etapem tej usługi jest zindywidualizowana praca z uczestnikiem zgodnie ze diagnozowanymi potrzebami.

Poradnictwo prawne

Usługi poradnictwa prawnego – to rodzaj działań umożliwiających bezpłatne korzystanie z usług prawnych w zakresie rozwiązywania problemów zgłaszanych indywidualnie przez uczestników. Poradnictwo prawne w klubie najczęściej dotyczy m.in.: problemów socjalnych, problemów rodzinnych (w tym: zjawiska przemocy w rodzinie), problemów lokalowych, problemów uzależnień oraz korzystania z właściwych instytucji i zakładów leczniczych oraz problemów zadłużeń i radzenia sobie w sytuacji wychodzenia ze spirali zadłużenia. Poradnictwo prawne powinno w pełni odpowiadać na potrzeby zgłaszane przez uczestników.

Poradnictwo socjalne, pedagogiczne, doradztwo zawodowe

Poradnictwo socjalne, pedagogiczne, doradztwo zawodowe – zakres tego typu usług powinien być dobrany tak, aby maksymalnie niwelować zdiagnozowane indywidualne deficyty w poszczególnych obszarach. Bardzo ważne jest szczególne zwrócenie uwagi na indywidualną usługę doradztwa zawodowego, która jest kluczowa z punktu widzenia efektywności prozatrudnieniowej reintegracji.

Zakres usług grupowych

Oferta usług grupowych jest kluczowa z punktu widzenia realizacji zadania włączania społecznego osób, które dotychczas pozostawały na marginesie. Osoby długotrwale pozostające bez pracy często przestają być aktywne w swoim środowisku, z powodu posiadanych deficytów wycofują się, tracą zdolność kontaktu z otoczeniem, przestają rozwijać nowe znajomości i kontakty. Zaproponowany w SC KIS katalog **usług grupowych** ma na celu wzmocnienie wszystkich działań realizowanych w ramach reintegracji, wykorzystując korzyści stosowania procesów grupowych. Optymalny zakres usług grupowych realizowanych w KIS powinien umożliwić udział w zajęciach typu:

- samopomocowa grupa wsparcia,
- warsztaty psychoedukacyjne,
- zajęcia integracyjne promujące alternatywne formy spędzania czasu wolnego,
- warsztaty edukacji społecznej i zawodowej,
- kursy podnoszące umiejętności i kwalifikacje zawodowe,
- udział w formach prozatrudnieniowych – prace społecznie użyteczne, roboty publiczne, staże.

Samopomocowa grupa wsparcia

Samopomocowa grupa wsparcia to forma pracy grupowej, w której poprzez proces animowania powinien nastąpić wzrost zaangażowania poszczególnych członków grupy oraz wykorzystywania ich indywidualnych umiejętności, do zaspokajania własnych potrzeb. Należy korzystać także z elementów terapii grupowej, w której poprzez wymianę doświadczeń osoby znajdujące się w podobnej sytuacji udzielają sobie nawzajem wsparcia. Początkowo działalność

grup samopomocowych jest animowana przez specjalistów: psychologa, terapeutę, socjoterapeutę, ale w miarę rozwoju kompetencji grupy rolę specjalisty przejmuje lider wykreowany przez grupę.

Warsztaty psychoedukacyjne

Warsztaty psychoedukacyjne – rozumiane jako pobudzanie, inspirowanie do odbudowywania prawidłowych zachowań prospołecznych, kształtowanie aktywnej i odpowiedzialnej postawy życiowej. Uczestnicy warsztatów powinni korzystać z treningów interpersonalnych obejmujących m.in.: komunikację społeczną, asertywność, wzmocnienie samooceny i poczucia własnej wartości, pokonywania stresu oraz naukę wyznaczania własnych celów i sposobów ich osiągania.

Zajęcia integracyjne promujące alternatywne formy spędzania czasu wolnego

Zajęcia integracyjne promujące alternatywne formy spędzania czasu wolnego mają na celu ukierunkowanie uczestników na organizowanie różnorodnych form spędzania wolnego z wykorzystaniem lokalnych zasobów gminy. To zajęcia promujące korzystanie z oferty turystycznej oraz placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych. To również nauka spędzania czasu w grupie najbliższych (rodzina, sąsiedzi), np.: poprzez zajęcia rekreacyjne, korzystanie z kin i teatrów, wycieczek i imprez sportowych, a także pobudzanie do kreatywności w zakresie organizacji czasu wolnego w najbliższym środowisku. W ramach prowadzonych zajęć akcentuje się ukierunkowanie uczestników na podejmowanie działań wspólnie z rodzinami oraz wykorzystanie zaangażowania beneficjentów w tworzeniu oferty programowej i organizacyjnej.

Warsztaty edukacji społecznej i zawodowej

Warsztaty edukacji społecznej i zawodowej – powinny umożliwić uczestnikom zajęć w klubie m.in.: nabycie umiejętności racjonalnego prowadzenia gospodarstwa domowego, aktywnego poszukiwania pracy, umiejętności przygotowania własnego CV, listu motywacyjnego, pisania pism urzędowych i podań, poznania podstaw prawa pracy, prowadzenia działalności gospodarczej, administracyjnej, nauczyć autoprezentacji oraz korzystania z komputera i Internetu.

Kursy podnoszące umiejętności i kwalifikacje zawodowe

Kursy podnoszące umiejętności i kwalifikacje zawodowe – to działania prowadzące do podniesienia lub odświeżenia kwalifikacji w wybranych zawodach. Partnerami organizacji tych usług powinny być instytucje rynku pracy, które dysponują wiedzą na temat poszukiwanych przez pracodawców zawodów, a przez to mogą być pomocne w planowaniu zakresu szkoleń zawodowych, które zwiększają efektywność reintegracji zawodowej.

Udział w formach prozatrudnieniowych – prace społecznie użyteczne, roboty publiczne, staże

Udział w formach prozatrudnieniowych – prace społecznie użyteczne, roboty publiczne, staże – to działania, które powinny zostać podjęte w miarę możliwości wynikających ze współpracy instytucjonalnej KIS, działania wspomagające wejście na otwarty rynek pracy. Głównymi partnerami tej formy pracy powinny być publiczne służby zatrudnienia, samorząd oraz pracodawcy. Udział w dostępnych lokalnie formach prozatrudnieniowych istotnie wzmacnia efektywność reintegracji zawodowej.

Wszystkie usługi klubu integracji społecznej powinny być planowane i realizowane tak, aby optymalnie wykorzystać lokalne zasoby, by osiągnąć cel, którym jest efektywna realizacja reintegracji społecznej i zawodowej.

Planując tematykę i zakres usług w pracy KIS warto sięgać po sprawdzone wzorce i dobre praktyki, których dostarczyły między wyniki pilotażu wdrażającego proponowany standard organizacyjno-usługowy. Przykłady realizowanych usług przedstawiają poniższe tabele opracowane na podstawie raportów końcowych poszczególnych KIS.

Tabela 1. Klub Integracji Społecznej „Aktywni” w Tomaszowie Lubelskim

Zakres usług indywidualnych:

W ramach działalności Klubu Integracji Społecznej „Aktywni” w Tomaszowie Lubelskim bezpłatnie świadczone jest:

- poradnictwo psychologiczne w celu dokładnego określenia potrzeb i deficytów oraz sytuacji życiowej uczestnika zajęć KIS,
- poradnictwo prawne w celu rozwiązywania problemów socjalnych, problemów rodzinnych, problemów lokalowych, problemów uzależnień itp.,
- poradnictwo socjalne – ukierunkowane na udzielenie pomocy w formie pracy socjalnej, prawa świadczeń pomocy społecznej, a także udzielenie pomocy członkom jego rodziny,
- wsparcie terapeutyczne w celu rozwiązywania problemów osób najbardziej potrzebujących wsparcia i w wyjątkowo trudnej sytuacji życiowej,
- doradztwo zawodowe – wsparcie uczestników zajęć KIS w rozwoju zawodowym.

Zakres usług grupowych:

Grupowe poradnictwo psychologiczne/psychoedukacyjne (grupa wsparcia) – w celu angażowania poszczególnych członków grupy do zaspokajania własnych potrzeb i wzajemnego wspierania się, kształtowania aktywnej i odpowiedzialnej postawy życiowej, wzmocnienia samooceny, asertywności, pokonywania stresu itp.

Warsztaty edukacji zawodowej – umożliwiające uczestnikom zajęć w KIS nabycie umiejętności aktywnego poszukiwania pracy, umiejętności przygotowania własnego CV, listu motywacyjnego, administracyjnej, nauka autoprezentacji.

Aktywizowanie do podejmowania przez uczestników zajęć w KIS prac społecznie użytecznych.

Tabela 2. Klub Integracji Społecznej w Milkach

Zakres programu edukacyjno-szkoleniowego.

1. Doradztwo zawodowe

- zapoznanie z sytuacją zawodową klientów,
- autoanaliza posiadanego potencjału,
- określenie sytuacji zawodowej,
- warsztaty – autoprezentacja,
- warsztaty – dokumenty aplikacyjne,
- określenie predyspozycji zawodowych,
- określenie problemu zawodowego,
- rozmowa kwalifikacyjna – warsztaty.

2. Poradnictwo psychologiczne

- zajęcia organizacyjne, integracja, kontrakt, autoprezentacja,
- skuteczna komunikacja, unikanie konfliktów,
- główne obszary problemowe (zajęcia indywidualne,)
- komunikacja – przeszkody (blokady) w aktywnym słuchaniu oraz komunikaty wspierające (odzwierciedlenie, parafraza),

- komunikacja – autodiagnoza, rozwój w zakresie umiejętności aktywnego słuchania,
 - wsparcie w sytuacjach kryzysowych,
 - kluczowe przekonania i skrypty życiowe – wpływ na kształtowanie zachowań,
 - Stres – wróg czy sprzymierzeniec.
3. Terapeuta – Trening asertywnych zachowań w zakresie substancji psychoaktywnych
- czym jest uzależnienie, konsekwencje wynikające z przyjmowania substancji psychoaktywnych,
 - „Co to jest asertywność, do czego jest potrzebna”,
 - Pozytywna postawa. Umacnianie poczucia własnej wartości,
 - mapa asertywnych zachowań,
 - ćwiczenia asertywnych zachowań w różnych aspektach życia.
4. Doradztwo prawne
- rodzaje aktów prawnych, gałęzie prawa, podstawowe definicje,
 - wprowadzenie do prawa cywilnego,
 - prawo spadkowe (dziedziczenie testamentowe, ustawowe, zachowek, darowizny, postępowanie spadkowe),
 - prawo rodzinne,
 - zniesienie wspólności najmu mieszkania,
 - prawo pracy (ogólne zasady prawa pracy, umowa o pracę i jej rodzaje, umowa o pracę a umowa cywilnoprawna, rozwiązanie umowy o pracę, urlopy pracownicze),
 - umowa darowizny,
 - zbiorowe zaopatrzenie w wodę – obowiązki gminy,
 - pozbawienie władzy rodzicielskiej,
 - sporządzanie pism procesowych – warsztaty,
 - prawo rodzinne i opiekuńcze (małżeństwo, prawa i obowiązki małżonków, małżeńskie ustroje majątkowe, ustanie małżeństwa, władza rodzicielska, obowiązek alimentacyjny).
5. Praca socjalna
- Zawarto kontrakty socjalne z każdym uczestnikiem KIS, określające m.in.:
- przyczyny aktualnej sytuacji życiowej,
 - możliwości uczestnika oraz możliwości występujące w środowisku pozwalające na wzmocnienie aktywności i samodzielności lub przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,
 - cele, które ma osiągnąć osoba. Aby wzmocnić aktywność i samodzielność życiową, zawodową lub przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu. Określono działania w celu wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej lub przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.
- Pracownik socjalny przez cały okres trwania projektu świadczy indywidualną pracę socjalną każdemu uczestnikowi.

Tabela 3. Klub Integracji Społecznej w Sochaczewie

Dla każdego uczestnika zaplanowano minimum 40 godzin zajęć dostosowanych do indywidualnych potrzeb. W ramach zajęć zaplanowano indywidualne konsultacje, warsztaty i spotkania grupowe, spotkania integracyjne.

Spotkania indywidualne:

- spotkania z psychologiem,
- spotkania z psychoterapeutą ds. uzależnień,
- spotkania z doradcą zawodowym,
- spotkania z prawnikiem,
- spotkania z liderem KIS – wzmacniająco-wspierające,
- spotkania z pracownikiem socjalnym,
- spotkania z konsultantem ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Spotkania grupowe:

- warsztaty psychoedukacyjne,
- warsztaty z zakresu prawa pracy,
- warsztaty komputerowe,
- warsztaty edukacji społecznej,
- warsztaty z doradcą zawodowym,
- warsztaty z psychoterapeuta uzależnień,
- samopomocowa grupa wsparcia.

Spotkania integracyjne – osoby korzystające z zajęć w KIS oraz ich rodziny brały udział w spotkaniach integracyjnych organizowanych przez MOPS.

IV. ZARYS APLIKACJI INTERNETOWEJ CERTYFIKACJI KIS

1. Cel i założenia aplikacji internetowej

Internetowa aplikacja certyfikacyjna ma na celu ułatwienie prowadzenia procesu weryfikacji przygotowania KIS do wykonywania podstawowych zadań ustawy o zatrudnieniu socjalnym.

Aplikacja ta to propozycja narzędzia, z którego będą mogły korzystać kluby integracji społecznej, a także wszystkie instytucje przewidziane w procedurze certyfikacyjnej.

Celem merytorycznym internetowej aplikacji jest:

- powszechne udostępnienie formularzy wniosku o nadanie certyfikatu instytucjom tworzącym KIS, które już prowadzą taki podmiot albo są na etapie podjęcia decyzji o jego uruchomieniu;
- ułatwienie prowadzenia procesu weryfikacji wniosku przez odpowiednie instytucje wskazane w procesie certyfikacji, w tym przede wszystkim ułatwienie przekazu dokumentów i niezbędnych informacji do wydania certyfikatu;
- powszechne udostępnienie informacji o zbiorze instytucji tworzących KIS, które będą dysponować przyznanym „Certyfikatem” oraz okresem jego obowiązywania, tj. korzystaniem z wpisów rejestracyjnych do „Banku Certyfikatów KIS”.

Korzystanie z internetowej aplikacji certyfikacji KIS powinno zostać zagwarantowane poprzez spełnienie następujących założeń merytorycznych:

- **Założenie: pakiet informacyjny dla wszystkich instytucji biorących udział w procesie certyfikacji**

Spełnienie tego założenia będzie możliwe poprzez odpowiednią konstrukcję strony internetowej, na której będą znajdowały się pakiety (formularze) zawierające:

1. Formularz wniosku do pobrania przez zainteresowaną instytucję tworzącą KIS, tj. instytucję już prowadzącą klub lub zamierzającą go utworzyć, dobrowolnie przystępującą do weryfikacji.

2. Formularz objaśnień do przygotowania wniosku o nadanie certyfikatu, tj. zbiór informacji i objaśnień dla instytucji tworzącej KIS związanych z wypełnieniem formularza wnioskowego, a także z treścią wytycznych proceduralnych, określających zasady ubiegania się o certyfikat, obowiązujące terminy poszczególnych czynności proceduralnych oraz pouczenie o sposobie odwołania się od decyzji instytucji nadającej certyfikat.
 3. Formularz „Karta Standardu SC KIS” o charakterze informująco-objaśniającym, tj. zbiór podstawowych wymogów dla KIS w zakresie przygotowania organizacyjnego oraz usługowego z reintegracji społecznej i zawodowej.
 4. Formularz „Karty Audytu Certyfikacyjnego” zawierający treści niezbędne do wypełnienia podczas przebiegu audytu sprawdzającego KIS.
 5. Formularz „Wzór certyfikatu KIS” zawierający treści umieszczane w wydawanym certyfikacie.
 6. Formularz „Bank Certyfikatów” umożliwiający wpisywanie klubów, które uzyskały certyfikat.
- **Założenie: merytoryczna dostępność do pól (komórek) formularzy aplikacji dla użytkowników**

Formularze aplikacji powinna cechować „aktywność dostępu” do nich przez zainteresowane jednostki procesu certyfikacyjnego. Aktywność dostępu powinna gwarantować użytkownikom aplikacji możliwość:

- 1) zapoznania się z treściami zawartymi w poszczególnych formularzach aplikacji bez możliwości dokonywania zmian wewnętrznych, w tym także ewentualne wydrukowanie formularza dla własnych potrzeb związanych z przygotowaniem się do złożenia wniosku oraz poznania etapów czynności proceduralnych,
- 2) wykorzystania elektronicznych formularzy dla:
 - a) rozpoczęcia procedury złożenia wniosku oraz przesłania go do jednostki certyfikacyjnej,
 - b) dokonania wpisów z przeprowadzonego audyt KIS
 - c) dokonania przygotowania decyzji o nadaniu certyfikatu, przed wydaniem go w wersji papierowej z odpowiednimi adnotacjami urzędowymi (np. pieczęcie urzędowe),
 - d) dokonania wpisów do „Banku Certyfikatów”.

Aplikacja powinna także zagwarantować użytkownikom pobranie poszczególnych formularzy w wersji PDF.

Elektroniczna konstrukcja formularzy powinna zagwarantować użytkownikom możliwość korzystania tylko z tych komórek (pól), które w trakcie procesu certyfikacyjnego przypisane są funkcji poszczególnych jednostek (instytucji), czyli także uniemożliwić dokonywanie zmian w trakcie trwania procedury rozpatrywania wniosku.

WYKAZ FORMULARZY Z ZAKRESEM DOSTĘPNOŚCI

Formularz z dostępnością dla użytkownika	
Formularz z brakiem dostępności dla użytkownika	

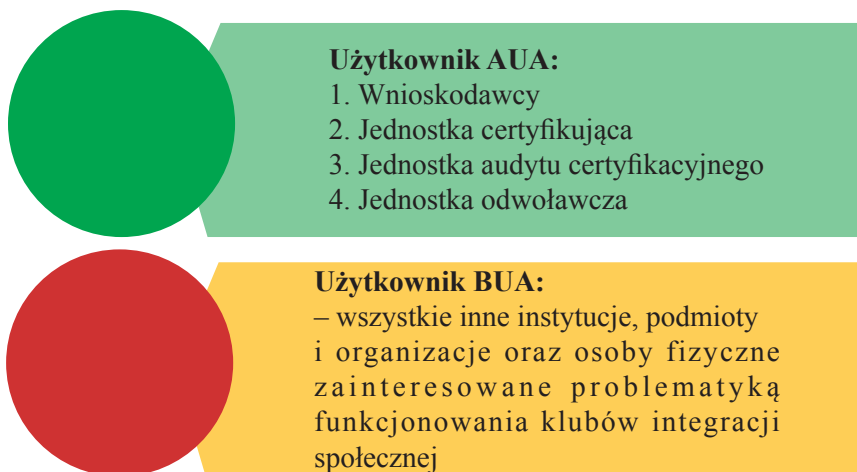
	Formularz wniosku – częściowa dostępność do komórek
	Formularz objaśnień – brak dostępu do komórek
	Formularz „Karta Standardu SC KIS” – brak dostępu do komórek
	Formularz „Karta Audytu Certyfikacyjnego” – częściowa dostępność do komórek
	Wzór Certyfikatu – częściowa dostępność do komórek

2. Użytkownicy aplikacji internetowej

Użytkownikami aplikacji są wszystkie instytucje występujące w procedurze certyfikacyjnej przy pewnych ograniczeniach korzystania z poszczególnych formularzy. Podział użytkowników aplikacji przedstawia się następująco:

	Aktywny użytkownik aplikacji (AUA)
	Bierny użytkownik aplikacji (BUA)

Instytucje (jednostki systemu) występujące w procesach certyfikacji SC KIS, a także inne instytucje/podmioty/organizacje oraz osoby fizyczne zostają sklasyfikowane następująco:

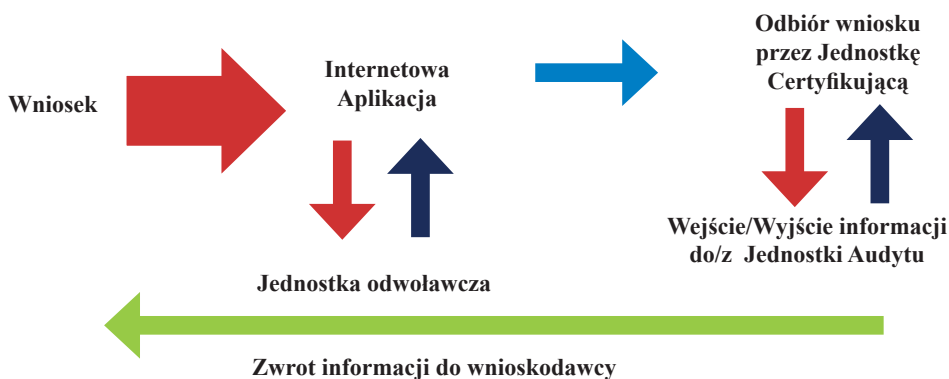

3. Przepływ informacyjny w aplikacji internetowej

Aplikacja certyfikacji SC KIS powinna zagwarantować przepływ informacji między wybranymi (wyselekcjonowanymi) użytkownikami. Przepływ informacji w aplikacji SC KIS powinien następować pomiędzy:

- 1) „Aktywnymi użytkownikami” – charakter informacji „wejściowych” oraz informacji „zwrotnych”,
- 2) „Biernymi użytkownikami” tylko charakter informacji „zwrotnych” z systemu aplikacji.

Schemat przepływu informacji pomiędzy aktywnymi użytkownikami aplikacji

4. Użyteczność formularza aplikacji

Formularz aplikacji powinien pozwolić użytkownikowi „aktywnemu” w sposób maksymalnie szybki zorientować się, z jakim formularzem ma do czynienia (nazwa), a także ze sposobem jego wypełniania (pola aktywne i bierne). Konstrukcja elektroniczna formularza powinna umożliwić skorzystanie z:

- 1) edytora tekstu do wpisywania wymaganych treści,
- 2) użycia symboli do zaznaczenia pola danej komórki, będącego odpowiedzią na pytanie formularza,
- 3) skorzystania z funkcji podglądu do „Objaśnień” celem zidentyfikowania problemu interpretacyjnego.

Schemat użyteczności formularza (przykład)

Każda komórka ma możliwość podglądu „Objaśnień” – dotyczy wszystkich komórek formularza

01 (nieaktywna)			
WNIOSEK O NADANIE CERTYFIKATU KIS			
Edytor tekstu			
02 (nieaktywna) Wnioskodawca (instytucji tworzącej KIS)	03 (aktywna) GMINA:	04 (aktywna) Ośrodek Pomocy Społecznej	05 (aktywna) Organizacja Pozarządowa
	Edytor tekstu		
06 (nieaktywna) Klub Integracji Społecznej	07 (aktywna) Województwo: Powiat:	08 (aktywna) Miejscowość (kod)	09 (aktywna) Ulica:
	Edytor tekstu		
10 (nieaktywna) Kierownik Klubu (Lider)	11 (aktywna) Imię i Nazwisko Adres poczty elektronicznej..... Telefon:.....		
	Edytor tekstu		
12 (nieaktywna) Data i numer rejestru wojewody	13 (aktywna) Data:	14 (aktywna) Nr rejestru:	
	Edytor tekstu		
15 (nieaktywna) Osoba reprezentująca Wnioskodawcę	05 (aktywna)		
	Edytor tekstu		

PODSUMOWANIE

Zaprezentowane modelowe rozwiązanie Systemu Certyfikacji KIS zostało pozytywnie zaopiniowane przez środowisko klubów integracji społecznej, co należy uznać za sukces. Ten wynik jest wart podkreślenia, bowiem kluby integracji społecznej biorące udział w pilotażu były jednostkami nowymi, bez doświadczenia nie tylko w pracy z uczestnikami reintegracji społecznej i zawodowej, ale także bez doświadczenia w zdobywaniu środków finansowych.

Pozytywne opinie wyrazili również przedstawiciele instytucji, którym przypisano rolę jednostki certyfikacyjnej. Zabrakło stanowiska regionalnych ośrodków polityki społecznej, ale może ono zostać wyrażone, gdy dojdzie do konsultacji nad projektem zmian ustawy o zatrudnieniu socjalnym.

Trzeba zaznaczyć, że bez zmian ustawowych System Certyfikacji KIS nie przyniesie oczekiwanych rezultatów, czyli uzyskania określonego wzorca organizacyjnego klubów oraz wzorca przygotowania usług. Ważne jest także podkreślenie, że wprowadzenie systemu weryfikacji KIS musi za sobą pociągnąć przygotowanie propozycji „nagradzania” tych, którzy uzyskają certyfikat. W katalogu proponowanych „nagród” najczęściej wskazuje się preferencje w systemie zlecania usług, a także preferencje w dostępie do środków w perspektywie finansowej EFS 2014–2020.

Procedura certyfikacyjna nie jest rozwiązaniem skomplikowanym merytorycznie, a możliwość korzystania z elektronicznego systemu ubiegania się o certyfikat wzmocni tezę o słuszności posługiwania się w procesach alokacji środków publicznymi dokumentami gwarantującymi rzetelność przygotowania i wykonania usług.

Propozycja Systemu Certyfikacji KIS w połączeniu z propozycjami akredytacji CIS wpisują się w krajową tendencję do tworzenia standardów instytucji i usług pomocy i integracji społecznej, jednak wymagają wcześniejszego przygotowania podstaw legislacyjnych.

ANEKS – WZORY FORMULARZY

Przykłady proponowanych niektórych formularzy w procesie certyfikacji
(*wzory te mogą ulec zmianie podczas konstrukcji internetowej aplikacji*)

Wzór 1. Karta procesu certyfikacji KIS

KARTA PROCESU CERTYFIKACJI KIS		
Nazwa Jednostki Certyfikującej Dane adresowe		
WNIOSKODAWACA		
Nazwa:..... Adres:..... Kontakt:..... Imię i nazwisko osoby reprezentującej instytucję tworzącą:		
KLUB INTEGRACJI SPOŁECZNEJ		
Adres:..... Kontakt:..... Imię i nazwisko osoby kierującej klubem:		
Wniosek certyfikacyjny / Zgłoszenie przedłużenia Certyfikatu	Data złożenia wniosku	
Ocena poprawności formalnej wniosku/ zgłoszenia przedłużenia Certyfikatu	Data dopuszczenia wniosku do dalszej procedury certyfikacyjnej	
Ocena merytoryczna wniosku	Data pozytywnej decyzji certyfikacyjnej	
Audyt certyfikacyjny		
Data rozpoczęcia audytu		
Data sporządzenia raportu		
Data przekazania raportu do jednostki certyfikacyjnej		
CERTYFIKAT KIS		
Data wydania pierwszego Certyfikatu	Data wydania kolejnego Certyfikatu KIS	Data wydania kolejnego Certyfikatu KIS
ODMOWA CERTYFIKATU KIS		
Data wydania odmowy wydania certyfikatu KIS		

Wzór 2. Karta standardu klubu SC KIS

KARTA SC KIS			
Nazwa Jednostki Certyfikującej		Wpisać: nazwę, adres	
Osoba koordynująca certyfikację		Wpisać: imię i nazwisko, kontakt	
STANDARD CERTYFIKACYJNY			
ZAKRES INSTYTUCJONALNY			
Kryterium	Poziom wymagalny	Poziom wnioskowany	Wynik porównania (odchylenie, spełnienie)
Kryterium Bazy Lokalowej	Dostępność pomieszczeń przystosowanych do profilu zajęć,	<i>Tu należy wpisać informacje z wniosku</i>	
	dostępność pomieszczeń higieniczno-sanitarnych		
	stopień przystosowania dla osób niepełnosprawnych (jeśli potrzeba)		
Kryterium Kadry	Lider (kierownik KIS)		
	Pracownik socjalny		
	Specjaliści reintegracji (psycholog, prawnik, terapeuta, doradca zawodowy)		
	Pracownik administracyjno-księgowy		
Kryterium Przygotowania Organizacyjnego	Posiadanie regulaminu uczestnictwa w zajęciach		
	Posiadanie formularzy pozwalających przeprowadzić diagnozę sytuacji uczestnika (ankieta, kwestionariusz zainteresowań i preferencji zawodowych, testy psychologiczne)		
	Określenie ram czasowych uczestnictwa w zajęciach (40 godz. miesięcznie, co najmniej 3 miesiące)		
Kryterium Współpracy Lokalnej	Podpisane porozumienie (obustronny list intencyjny) z PUP		
	Podpisane porozumienie (obustronny list intencyjny) z OPS		

ZAKRES USŁUGOWY			
USŁUGI INDYWIDUALNE			
Kryterium	Poziom wymagalny	Poziom wnioskowany	Wynik porównania (odchylenie, spełnienie)
Kryterium usług indywidualnych Poradnictwo prawne Poradnictwo socjalno-pedagogiczne	Poradnictwo psychologiczne		
USŁUGI GRUPOWE			
Kryterium	Poziom wymagalny	Poziom wnioskowany	Wynik porównania (odchylenie, spełnienie)
Kryterium usług grupowych Warsztaty psychoedukacyjne Zajęcia integracyjne promujące alternatywne formy spędzania czasu wolnego Warsztaty edukacji społecznej i zawodowej Kursy podnoszące umiejętności i kwalifikacje zawodowe Udział w formach prozatrudnieniowych	Samopomocowe grupy wsparcia		
KOŃCOWA OPINIA			
Data sporządzenia wyniku.....			

Wzór 3. Wniosek o nadanie Certyfikatu KIS

WNIOSEK O NADANIE CERTYFIKATU KIS	
Nazwa Wnioskodawcy (instytucji tworzącej podmiot zatrudnienia socjalnego)	<i>Wpisać: nazwę, adres</i>
Osoba upoważniona do złożenia wniosku	<i>Wpisać: imię i nazwisko, kontakt</i>
Klub Integracji Społecznej	<i>Wpisać nazwę klubu oraz dane adresowe: miejscowość, ulica, kod pocztowy, telefon, adres poczty elektronicznej</i>
Kierownik Klubu (Lider)	<i>Wpisać: imię i nazwisko, kontakt</i>
Data wpisu i numer rejestru wojewody	<i>Wpisać datę dokonania wpisu oraz numer rejestrowy, jeśli został nadany</i>
DANE DO OCENY STANDARDU CERTYFIKACYJNEGO	
ZAKRES ORGANIZACYJNO-TECHNICZNY	
Kryterium Bazy Lokalowej	<i>Tu wpisuje Wnioskodawca elementy danego kryterium</i>
Kryterium Kadry	jw.
Kryterium Przygotowania Organizacyjnego	jw.
Kryterium Współpracy Lokalnej	jw.
ZAKRES USŁUGOWY	
Zakres usług indywidualnych	<i>Tu wpisuje Wnioskodawca elementy danego kryterium</i>
Zakres usług grupowych	
Sporządził:	dnia.....

Wzór 4. Karta audytu certyfikacyjnego KIS

KARTA AUDYTU KIS	
Nazwa Jednostki Audytu Certyfikacyjnego KIS	<i>Wpisać: nazwę, adres</i>
Skład Zespołu Audytowego	<i>Wpisać: imię i nazwisko, kontakt</i> 1. Ekspert Pierwszy....., 2. Ekspert Drugi 3. Ekspert Trzeci.....
Klub Integracji Społecznej	<i>Wpisać nazwę klubu oraz dane adresowe: miejscowość, ulica, kod pocztowy, telefon, adres poczty elektronicznej</i>
Kierownik Klubu (Lider)	<i>Wpisać: imię i nazwisko, kontakt</i>
POTWIERDZENIE SC KIS Z AUDYTU	
Potwierdzenie wpisu do rejestru wojewody	<i>Adnotacja audytora:</i> <i>Np.: potwierdza się wpis do rejestru wojewody</i>
Potwierdzenie kryteriów organizacyjno-technicznych SC KIS	
Kryterium Bazy Lokalowej	<i>Adnotacja audytora</i>
Kryterium Kadry	jw.
Kryterium Przygotowania Organizacyjnego	jw.
Kryterium Współpracy Lokalnej	jw.
Potwierdzenie kryteriów usług SC KIS	
Kryterium usług indywidualnych	<i>Tu Wnioskodawca wpisuje elementy danego kryterium</i>
Kryterium usług grupowych	
Sporządzenie raportu końcowego (data)	
Wniosek końcowy audytu:	

Wydawca

Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich

AL. Jerozolimskie 65/79

00-697 Warszawa

www.crzl.gov.pl

Tel. +48 22 237 00 00

Fax. +48 22 237 00 99

ISBN: 978-83-7951-338-3

Publikacja bezpłatna

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

